

GIG
CYMRU
NHS
WALES

Bwrdd Iechyd Prifysgol
Betsi Cadwaladr
University Health Board

Datganiad i'r Wasg / Press Release

9 Chwefror 2010

Betsi Cadwaladr ar y blaen mewn dadl

Ysbrydolodd erthygl newyddion lleol am uno'r holl sefydliadau iechyd yng Ngogledd Cymru i fod yn un sefydliad newydd - Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr - ddisgybl ysgol uwchradd Treffynnon, Seren Sandham Davies i ddewis Betsi Cadwaladr fel testun ei dadl "Pam bod eich arwr lleol o bwys?" ar gyfer cystadleuaeth dadlau genedlaethol. Aeth Seren ymlaen i ennill yn y rownd ranbarthol ac mae hi nawr drwodd i'r rownd derfynol, a fydd yn digwydd ar Fawrth y 13^{eg} yng Ngholeg Clare, Caergrawnt.

Wedi'i drefnu gan y Gymdeithas Hanesyddol, cynhaliwyd deunaw cystadleuaeth ranbarthol ar draws y DU. Mae bob cystadleuydd yn cael pum munud i gyflwyno eu hachos ac yna ateb cwestiynau gan y beirniaid. Wedi sylweddoli fod ychydig iawn o bobl yn gwybod pwy oedd Betsi Cadwaladr na beth a gyflawnodd yn ei bywyd, penderfynodd Seren roi'r achos ymlaen pam bod Betsi yn arwres leol yn ei sialens dadlau unigol.

Yn ôl cyflwyniad Seren, ganwyd Elizabeth Cadwaladr ym 1789 ar Fferm Pen Rhiw, ger Y Bala. Roedd hi'n ofidus o glywed yr adroddiadau o ddiodef ymysg y milwyr Prydeinig yn y Crimea. Recriwtiodd y Llywodraeth, a oedd eisiau mynd i'r afael ag annigonolrwydd, Florence Nightingale i sefydlu gwasanaeth nyrsio milwrol. Trefnodd Betsi, a oedd eisoes yn ganol oed, ei hyfforddiant ei hun yn Ysbyty'r Guy's a theithiodd i Scutari. Ceisiodd Betsi wasanaethu yn agosach i'r achos ond gwaharddodd Nightingale hi rhag mynd a bygwth ei hanfon gartref heb dâl. Gwnaeth Betsi, a oedd yn ystyfnig, ei ffordd ei hun i Balaclava. Gweithiodd 20 awr y dydd a chysgodd ar lawr ystafell fechan a rannodd gyda saith o ferched eraill. Parhaodd Betsi i weithio yn y Crimea nes, yn 66 mlwydd oed, ac yn sâl gyda cholera a dysentri, fe'i gorfodwyd i ddychwelyd adref. Bu farw mewn tloidi yn Llundain ym 1860 ac mae'n gorwedd mewn bedd heb ei farcio.

Mae Seren yn dweud wrthym "Dylai fod y Bwrdd Iechyd yng Ngogledd Cymru yn falch o gario enw'r nyrs gref, ymroddedig hon sy'n crynhoi gwerthoedd traddodiadol y GIG. Mae Lloger yn dathlu Florence Nightingale, mae'r Alban yn anrhydeddu Mary Seacole, gadewch i Ogledd Cymru dalu teyrnged i Betsi Cadwaladr trwy ei chydabod fel ein harwres leol!"

Dywedodd Mary Burrows, Prif Weithredwr Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr "Rydym yn falch fod Seren wedi dewis Betsi Cadwaladr fel ei phwnc dadlau, ac

GIG
CYMRU
NHS
WALES

Bwrdd Iechyd Prifysgol
Betsi Cadwaladr
University Health Board

rydym yn ei llongyfarch ar ennill y rownd ranbarthol. Dymunwn y gorau iddi ar gyfer y rownd derfynol a byddwn yn dilyn ei chynnydd gyda diddordeb”.

DIWEDD

Am fwy o wybodaeth cysylltwch â:

Mrs Dawn Davies	01745 534495
Mr Andy Scotson	01978 725130
Mr Trystan Pritchard	01248 384938

Seren Sandham Davies

9 February 2010

Betsi Cadwaladr comes out tops in debate

A local news article detailing the merger of all the health organisations in North Wales into one new organisation - the Betsi Cadwaladr University Local Health Board - inspired Holywell high school pupil Seren Sandham Davies to choose Betsi Cadwaladr as the subject of her "Why does your local hero matter?" debate for a national debating competition. Seren went on to win the regional heat of the competition and is now through to the final, which will take place on the 13th March in Clare College, Cambridge.

Organised by the Historical Association, eighteen regional heats have taken place across the UK. Each competitor is given five minutes to present their case and then fields questions from the judges. Having realised that few people know who Betsi Cadwaladr was or what she achieved in her lifetime, Seren determined to put forward the case as to why Betsi is our local unsung hero in her solo debate challenge.

Seren's presentation told how Elizabeth Cadwaladr was born in 1789 on Pen Rhiw Farm, near Bala. Distressed by reports of the unnecessary suffering of British soldiers in Crimea. The Government, desperate to address inadequacies, recruited Florence Nightingale to establish a military nursing service. Betsi, already middle aged, arranged her own training at Guy's Hospital and travelled to Scutari. Betsi sought to serve nearer the action but Nightingale forbade her to go and threatened to send her home without pay. Strong willed, Betsi made her own way to Balaclava. She worked 20 hours a day and slept on the floor of a small room shared with seven other women. Betsi continued to work in the Crimea until, at the age of 66, sick with cholera and dysentery, she was forced to return home. She died in poverty in London in 1860 and lies in an unmarked grave.

Seren tells us "Our North Wales Health Board should be proud to bear the name of this strong, dedicated nurse who epitomises the traditional values of the NHS. England celebrates Florence Nightingale, Scotland honours Mary Seacole, let North Wales make its tribute to Betsi Cadwaladr by recognising her as our greatest local hero!"

Mary Burrows, Chief Executive of Betsi Cadwaladr University Health Board said "We are honoured that Seren chose Betsi Cadwaladr as her debating subject, and congratulate her on winning the regional heat. We wish her well for the final, and will follow her progress with interest".

ENDS

GIG
CYMRU
NHS
WALES

Bwrdd Iechyd Prifysgol
Betsi Cadwaladr
University Health Board

For further information please contact:

Mrs Dawn Davies	01745 534495
Mr Andy Scotson	01978 725130
Mr Trystan Pritchard	01248 384938